

ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ PH.D. ДО ВРАХУВАННЯ КУЛЬТУРНИХ ВІДМІННОСТЕЙ ПРИ СПІЛКУВАННІ В ІНШОМОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Дар'я Вороніна-Пригодій,
науковий співробітник лабораторії зарубіжних
систем професійної освіти і навчання,
Інститут професійної освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0003-0545-1727>

Анотація. При підготовці здобувачів наукового ступеня Ph.D. «015 – Професійна освіта» до врахування культурних відмінностей при спілкуванні в іншомовному середовищі необхідно враховувати відмінності у поведінці які є специфічними для різних культур. Зростання міжкультурної комунікаційної взаємодії та поширення англійської мови у міжнародному освітньому середовищі сприяє посиленню значення врахування культурних відмінностей співрозмовників. Усвідомити специфіку поведінки представників інших країн можна на основі використання індексів моделі Хофстеде.

Ключові слова: культурні відмінності, державно-приватне партнерство (ДПП), іншомовне середовище, здобувач наукового ступеня, індекси моделі Хофстеде.

TRAINING OF PH.D. STUDENTS TO TAKE INTO ACCOUNT CULTURAL DIFFERENCES WHEN COMMUNICATING IN A FOREIGN LANGUAGE ENVIRONMENT

Daria Voronina-Pryhodii,
Researcher of the Laboratory of Foreign Systems of
Vocational Education and Training, Institute of
Vocational Education of the NAES of Ukraine

Abstract. When preparing applicants for the scientific degree Ph.D. "015 – Professional Education" to take into account cultural differences when communicating in a foreign language environment, it is necessary to take into account the differences in behavior that are specific to different cultures. The growth of intercultural communication interaction and the spread of English in the international educational environment contributes to the importance of taking into account the cultural differences of interlocutors. To understand the specifics of the behavior of representatives of other countries can be based on the use of indices of the Hofstede model.

Keywords: cultural differences, public-private partnership (PPP), foreign language environment, applicant for a scientific degree, Hofstede model indices.

Процеси глобалізації, призвели до всесвітньої конвергенції в освіті та інших секторах економіки держав. Змінюється середовище життєдіяльності людини, в якому англійська мова вивчається як іноземна та виступає важливим засобом комунікаційного зв'язку та обміну досвідом (Амеліна & Вороніна, 2015, с. 130).

У Європейському Союзі, створюють різні форми співпраці між державним та приватним секторами у галузі освіти для розвитку компетентностей здобувачів освіти, що необхідні для їх працевлаштування. При цьому англійська мова стоїть у центрі мовної системи Європейського союзу для спілкування в бізнесі, освіті, науці та інших секторах (Вороніна-Пригодій, 2022, с. 51).

Зростання міжкультурної комунікаційної взаємодії та поширення англійської мови у міжнародному освітньому середовищі сприяє посиленню значення навичок аудіювання та говоріння. Це особливо актуально, освіта стає світовим трендом який існує поза меж національних кордонів (Voronina-Pryhodii, 2019, с. 119).

Разом з тим у межах державно приватного партнерства з питань освіти чітко встановлена необхідність врахування культурної спадщини регіону та особливостей національного становлення кожного з представників комунікаційної спільноти (Вороніна & Кравець, 2015, с. 45).

Отже, при підготовці здобувачів наукового ступеня Ph.D. до врахування культурних відмінностей при спілкуванні в іншомовному середовищі необхідно враховувати відмінності у поведінці які є специфічними для різних культур.

Незважаючи на багато критики, яку викликала модель культурної мінливості G. Hofstede, вона є однією з найбільш широко застосовуваних моделей для міжкультурного порівняння (Hofstede et al., 2010).

Індекс дистанції влади (Power Distance Index – PDI) – привласнює культурі (країні, народу, або навіть окремої соціальної групи всередині народу) порівняльне число, яке характеризує ступінь дистанційованості при взаємодії людей, що знаходяться на різних рівнях соціальної ієрархії:

– ступінь свободи спілкування і взаємодії: чи легко підлеглий може звернутися до начальника, проявити ініціативу, висловити свою думку;

– ступінь уваги, що приділяється підтримці ієрархії: чи закріплені різні соціальні статуси законодавчо, карається чи їх недотримання;

– наявність в культурі спеціальних ритуалів, що підкреслюють дотримання ієрархії;

– наявність в мові спеціальних конструкцій, що підкреслюють соціальну нерівність: так, окремі стилістичні конструкції для звернення до представників вищого і нижчого соціального статусу.

Україна, яка набрала 92 бали за PDI, є країною, де влада дуже далека від суспільства (What about Ukraine?, 2022), досить високий показник у Франції (68) у порівнянні з 35 у Великій Британії та Німеччині (рис. 1).

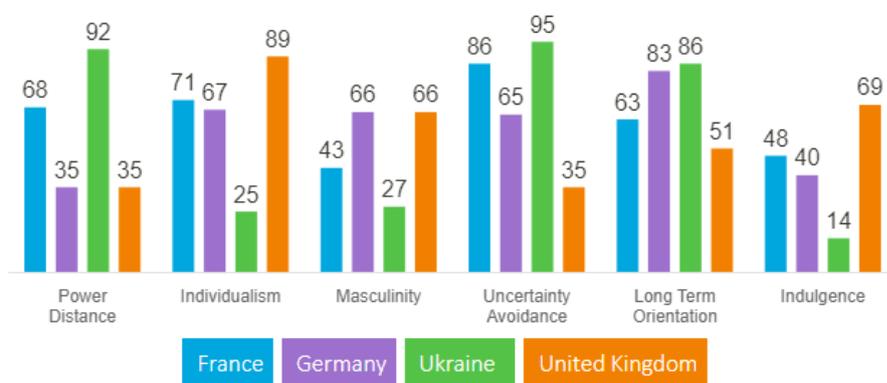

Рис. 1. Індеси моделі Хофстеде.

Колективізм проти індивідуалізму (Individualism Versus Collectivism – IDV) – у цьому вимірі, визначається взаємозалежність, яку суспільство підтримує серед своїх членів. Це пов'язано з тим, на скільки визначається самооцінка людей у термінах «Я» чи «Ми». В індивідуалістичних суспільствах люди повинні піклуватися тільки про себе і свою сім'ю. У колективістських суспільствах люди належать до «груп», які дбають про них в обмін на лояльність.

Якщо українці планують піти кудись зі своїми друзями, вони буквально говоритимуть «Ми з друзями» (IDV – 25) замість англійців які скажуть – «я та мої друзі» (IDV – 89). Сім'я, друзі і, нерідко, сусіди є надзвичайно важливими для вирішення проблем повсякденного життя українця.

Мужність проти жіночності (Masculinity Versus Femininity – MAS). Маскуліність стосується суспільств, в яких соціально-гендерні ролі чітко розмежовуються: чоловіки повинні бути напористими, жорсткими та зосередженими на матеріальному успіху, тоді як жінки повинні бути скромними, ніжними та стурбованими якістю життя. З іншого боку, жіночність асоціюється з суспільствами, в яких гендерні ролі перебиваються: і чоловіки, і жінки вважаються скромними, ніжними та стурбованими якістю життя.

Українці на робочому місці, а також при знайомстві з незнайомою людиною швидше применшують свої особисті досягнення, внесок чи здібності (MAS – 27). Вони скромно говорять про себе, а від учених, дослідників чи лікарів найчастіше очікують на дуже скромний рівень життя. Домінуюча поведінка може бути прийнята, коли вона походить від начальника, але не цінується серед колег. Натомість у Німеччині та Англії (MAS – 66) прийнято підкреслювати власні досягнення та люди більш вмотивовані до бажання бути кращими за інших.

Уникнення невизначеності (Uncertainty Avoidance Index – UAI) – це індекс вимірює ступінь, в якій люди у різних суспільствах відчують загрозу через неясність та невизначеність, а отже, прагнуть встановити правила та інституції задля усунення цих двозначностей та невизначеностей.

Українці (UAI – 95), французи (UAI – 86) та частково німці (UAI – 65) відчують велику загрозу через двозначні ситуації. Поки українці та французи спілкуються з людьми, яких вважають чужими, вони здаються дуже формальними та відстороненими. Англійці (UAI – 35) сприймають невизначеність як норму життя, оскільки людина не може знати все і їй це не завжди потрібно.

Довгострокова та короткострокова орієнтація (Long- Versus Short-Term Orientation) – цей індекс описує як люди ставляться до того факту, що багато з того, що відбувається навколо нас, не пояснюється.

Україна набрала 86 балів, що означає, що це є дуже прагматична культура. Люди вірять, що істина дуже залежить від ситуації, контексту та часу. Вони демонструють здатність легко адаптувати традиції до умов, що змінилися, сильну схильність до заощадження та інвестування, ощадливість і

наполегливість у досягненні результатів. За даною характеристикою українці схожі з німцями – 83 бали.

Поблажливість проти стриманості (Indulgence Versus Restraint – IVR) – цей індекс визначає ступінь, за допомогою якого люди намагаються контролювати свої бажання та імпульси, ґрунтуючись на тому, як вони були виховані. Відносно слабкий контроль називається «поблажливістю», а відносно сильний контроль називається «Стриманістю».

Стриманий характер української культури легко побачити за дуже низьким балом (IVR – 14), спостерігається тенденція до цинізму та песимізму. Високий бал (IVR – 69) вказує на те, що британська культура класифікується як поблажлива. Люди демонструють готовність реалізувати свої імпульси та бажання щодо насолоди життям та веселощів. Вони мають позитивний настрій і схильні до оптимізму. Крім того, вони надають більшого значення дозвіллю, діють так, як їм заманеться, і витрачають гроші так, як їм хочеться.

Отже, при підготовці здобувачів до врахування культурних відмінностей при спілкуванні в іншомовному середовищі необхідно ознайомити їх з основними відмінностями у культурних індексах співрозмовників і зважати на них при побудові комунікаційного процесу.

Список посилань

Bekh, K. (2021). Historical transformations of Ukrainian ritual culture in urbanized environment (the 1920s – early XXI century). *Український історичний журнал*, 1, 132–141. <https://doi.org/10.15407/uhj2021.01.098>

Hofstede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2010). *Cultures and Organizations, Software of the Mind* (3rd rev. ed.). New York ; London : McGraw-Hill eBooks.

Voronina-Pryhodii, D. A. (2019). Nomination as a Cognitive Process in the Sphere of Professional Activity. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 9. Current Trends in Language Development*, 19, 118-132. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series9.2019.19.08>.

What about Ukraine? (2022). Hofstede Insights. <https://www.hofstede-insights.com/country/ukraine/>

Амеліна, С. М., & Вороніна, Д. А. (2015). Особливості перекладу ветеринарної лексики з німецької та англійської мов українською. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки*, 215 (1), 130-135.

Бех, К. (2022). Весілля в умовах війни як складова сучасної етнокультури українців. *Українознавство*, 4 (85), 210-219. [https://doi.org/10.30840/2413-7065.4\(85\).2022.270124](https://doi.org/10.30840/2413-7065.4(85).2022.270124)

Вороніна-Пригодій, Д. & Кравець, С. (2022). Регіональні особливості європейської системи державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. *Professional Pedagogics*, 1 (24), 42-50. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.42-50>

Вороніна-Пригодій, Д. (2022). Європейський досвід державно-приватного партнерства зі створення програм працевлаштування та зайнятості молоді. *Інноваційна професійна освіта*, 1 (2), 50-52. https://lib.iitta.gov.ua/730993/1/2022_1_2_Збірник%20тез%20.pdf#page=51 .